

บทคัดย่อ

คำสำคัญ: ช่องอานม้า จุดผ่อนปรนทางการค้า ชายแดน การค้าชายแดน

งานวิจัยชิ้นนี้ มีวัตถุประสงค์ *หนึ่ง* เพื่อศึกษาความเป็นมาและลักษณะของการค้าชายแดนบนพื้นที่การค้าชายแดนจุดผ่อนปรนช่องอานม้าเพื่อ *สอง* ศึกษาบทบาทของผู้กระทำการและปฏิบัติการที่ส่งผลต่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจบนพื้นที่การค้าชายแดนจุดผ่อนปรนช่องอานม้า และ*สาม* เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการการค้าชายแดนในพื้นที่ช่องอานม้า ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการสนทนากลุ่มย่อย ผลผสมผสานกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นการสำรวจผู้บริโภคและปริมาณการจับจ่ายซื้อขาย ณ พื้นที่ชายแดน โดยใช้แบบสอบถามอย่างง่าย และเน้นการสัมภาษณ์ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมถึงการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เชื่อมโยงบริบทพื้นที่กับการบริหารจัดการการค้าชายแดน ข้อมูลที่ได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้ในระดับท้องถิ่นและการพัฒนาการค้าชายแดนต่อไป

ผลการศึกษาพบดังนี้

ประการแรก ความเป็นมาและลักษณะของการค้าชายแดนบนพื้นที่การค้าชายแดนจุดผ่อนปรนช่องอานม้า พบว่าการค้าบนพื้นที่ช่องอานม้าซึ่งเป็นพื้นที่ชายแดนเกิดขึ้นในยุคหลังนโยบายเปลี่ยนสนามรบเป็นสนามการค้าเช่นเดียวกับพื้นที่ชายแดนในบริเวณอื่นของไทย การค้าชายแดนอย่างเป็นทางการถูกยกระดับในการเป็นจุดผ่อนปรนในปี 2539 และมีกฎเกณฑ์ทางราชการเข้ามากำกับควบคุม อย่างไรก็ตามการการค้าในพื้นที่ช่องอานม้ามักมีลักษณะยืดหยุ่น การซื้อขายมีปริมาณไม่มากนัก ลักษณะการค้าขายเป็นการค้าระหว่างประชาชน โดยมีการค้าของผู้ค้ารายใหญ่ขนส่งสินค้าผ่านช่องทางดังกล่าวในบางช่วงระยะเวลา การค้าชายแดนมีความคึกคักภายหลังการปรับปรุงเส้นทางคมนาคมทำให้การเดินทางสะดวกมากขึ้นและมีย่านท่องเที่ยวเดินทางไปยังพื้นที่มากขึ้น พื้นที่ทางการค้าในปัจจุบันถูกกำกับควบคุมมากขึ้นต่างจากในอดีต รวมถึงการค้าขายที่มีปริมาณมากขึ้น และมีความพยายามในการยกระดับการเปิดจุดผ่านแดนถาวร

ประการที่สอง ผู้กระทำการที่มีส่วนในการพัฒนาการค้าบนพื้นที่ช่องอานม้ามียุทธศาสตร์หลักสองประเภทคือ ผู้กระทำการภาครัฐ และผู้กระทำการภาคประชาชน โดยผู้กระทำการภาคประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ค้ารายย่อย โดยในภาคเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่และภาคประชาสังคมมีบทบาทค่อนข้างน้อย ยกเว้นในอดีตที่มีผู้ประกอบการภาคเอกชน เช่น ผู้ค้าไม้ ที่มีบทบาทในการพัฒนาเส้นทางถนน การที่ช่องอานม้าตั้งอยู่ในบริเวณชายแดนและถูกประกาศเป็นจุดผ่อนปรนในพื้นที่พรมแดนที่ยังไม่มีการปักปันเขตแดนที่ชัดเจน การอ้างสิทธิ์ในการควบคุมพื้นที่ทำให้เกิดการใช้กฎเกณฑ์และกฎหมายที่ทับซ้อนระหว่างผู้กระทำการภาครัฐเองซึ่งส่งผลไปสู่การบริหารจัดการพื้นที่และการดำเนินงานด้านการค้าชายระหว่างประเทศที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม ภาครัฐควรบริหารจัดการการค้าชายแดนในพื้นที่ช่องอานม้าโดยการมีส่วนร่วมของผู้ค้า โดยการตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่การค้า ควรมีการแก้ไขปัญหาคความไม่ชัดเจนเรื่องจำนวนผู้ค้า พื้นที่การค้าควรถูกจัดระเบียบใหม่และปรับปรุงให้ถูกสุขอนามัย ในกรณีที่ยังไม่มีปรับเปลี่ยนพื้นที่เป็นจุดผ่านแดนถาวร ควรสร้างความเข้าใจด้านการบริหารจัดการระหว่างหน่วยงานและผู้ค้าที่ชัดเจน ในอนาคตภาครัฐควรมีการนำระบบการจัดการข้อมูลออนไลน์มาใช้เพื่อให้เกิดการจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบมากขึ้น

ABSTRACT

Keywords: Chong Ahn Ma, Checkpoint for Border Trade, Border, Border Trade

This research purposes to 1) study agencies' roles and actions which influence economic activities in the trading area of the Chong Ahn Ma checkpoint for border trade 2) explore background and characteristics of trade in the area, and 3) provide guidelines for trading management in the area. The study was conducted by applying qualitative research methodology which focused on interviewing informants, small group conversations, and mixed with quantitative research methodology which collected quantitative data; survey of consumers and consumption within the bordering area by using simple survey forms. The interviews were conducted both formally and informally. Non-participant observation was also applied for associating regional contexts with the border trading management. The collected data were treated and consolidated practical policy recommendations for both the border trade development in general and specifically for regional levels.

The results reveal as followings;

Firstly, the bordering area of the Chong Ahn Ma emerged in the post "Battle-Field to Trading-Field" policy, similar to other bordering areas in Thailand. Official border trading was uplifted to the temporarily permitted area in 1996. Thus official regulations were utilized to control border trade. However, the trade in the Chong Ahn Ma has flexible characteristics. However, the trade in the Chong Ahn Ma conducted among local people is flexible with no high trade values. The present trading area has been more strictly controlled than it was in the past as well as the amount of trade has been more sizable. The border trade has been vigorous as transporting routes were improved so that they allowed travelling convenience so that higher amount of tourists could travel to the area. The present trading area has been more strictly controlled than it was in the past as well as the amount of trade has been more sizable. Also, there was an attempt to elevate the permitted area to a permanent checkpoint.

Secondly, there were two main types of agency partaking in the Chong Ahn Ma trading zone development. Those included governmental agency and the citizen one. Most of the citizen agencies were minor dealers. Private sectors that were major dealers and civil society rather had meager roles. There was an exemption that applied to private entrepreneurs in the past. For example, wood traders who play a key role in road development. Based on the fact that the Chong Ah Ma is located in the bordering area but it was declared as a permitted area without concise demarcation, claiming right of control of the area has led to overlapped rules and laws among the governmental agencies. As a result, the trading area management and international trading procedures were deemed ineffective.

The government sectors should manage the border trade at the Chong Ahn Ma area by considering the traders' participation. It could be managed by setting up a trading area management committee. Ambiguity of the amount of the traders should be resolved. The trading areas should be rearranged and improved to meet hygienic standards. In case the area has not elevated to the permanent checkpoint yet, the government organization should facilitate to disseminate concise information and build up better understanding to the traders. Also, in the future, the government sectors should implement online data management in order to store and recall relevant information for more systematic development.